

Предраг Ђукић
Библиотека града Београда
predragd@bgb.rs

УДК 025.11:027.3(497.11 Beograd)“2007/2008“

Библиотека града Београда: јавна библиотека – јавне финансије

Сажетак

У раду ће бити приказани показатељи о финансирању Библиотеке града Београда у 2007. и 2008. години, са структуром најбитнијих прихода и расхода.

Кључне речи:

Библиотека града Београда, финансирање, јавна библиотека, буџет

„Лична карта“ Библиотеке града Београда

Како би се правилно разумела природа прихода и расхода у буџету Библиотеке града Београда, следе основни подаци за 2008. годину:

- Мрежу Библиотеке града Београда чини укупно 78 објеката¹ и то: 1 централна зграда са 7 дислоцираних објеката и 13 општинских библиотека са 52 огранка, 2 одвојена дечја одељења и 3 пункта, који заузимају укупно 12.951м².
- Мрежа БГБ-а покрива територију 14 београдских општина на којима живи 1.290.732 становника².
- Запослено је укупно 305 радника, од тога 122 са високом стручном спремом, 18 са вишом, 1 ВКВ, 121 са средњом, 3 КВ и 40 са нижом стручном спремом.
- Укупан фонд чини 1,8 милиона јединица, при чему се сваке године набави око 110.000 нових јединица, а расходује отприлике исто толико.
- У мрежи БГБ-а забележен је укупно 773.221 корисник и 1.569.476 издатих књига. У просеку, сваки члан Библиотеке је позајмио 17 јединица.
- Преко 50.000 виртуелних посета сајту Библиотеке.
- Од укупног становништва, проценат уписаних се креће на нивоу од око 8%.
- Годишње се одржи око 3.000 културно-образовних програма које посети 185.000 грађана.

Колико то све кошта?³

Приходи

Укупан буџет за 2008. годину износио је 345.380.995,89 динара, или близу 4 милиона €, зависно од кретања курса током године. Преглед прихода за 2007. и 2008. годину изгледа овако:

Табела 1

врста прихода	2007.		2008.	
	износ	процент	износ	процент
из буџета града	316.359.749,79	91,90%	315.671.582,21	91,40%
сопствени приходи ⁴	24.601.674,82	7,15%	26.943.654,97	7,80%
остали приходи ⁵	3.124.172,76	0,95%	2.765.758,71	0,80%
укупно	344.085.597,37	100,00%	345.380.995,89	100,00%

³Подаци о финансијском пословању Библиотеке града Београда преузети су из финансијских извештаја о раду Библиотеке за 2007. и 2008. годину.

⁴Структура сопствених прихода приказана је у Табели 2.

⁵Остале приходе чине рефундације за боловања преко 30 дана, рефундације за исплату инвалида рада, као и рефундације за исплату породилских накнада.

¹Стање на дан 31. 12. 2008. године.

²Према попису из 2002. године.

Из табеле се види да је дошло до незнатног повећања укупног буџета за 2008. у односу на 2007. годину, док је, поређења ради, повећање буџета за 2007. у односу на 2006. годину било 14%.

Вишегодишња пракса је да је БГБ носилац административно-финансијских послова везаних за финансирање капиталних издавачких подухвата из области уметности, друштвених и хуманистичких наука, као и градског откупа за све библиотеке чији је оснивач Град Београд, чиме је у структури прихода из градског буџета приказан и део средстава која се реално не троше за мрежу БГБ. Ово је важна чињеница коју би требало истаћи, јер то реално значи да је проценат сопствених прихода већи од процента исказаног у Табели 1.

Структура сопствених прихода се може приказати у пет најчешћих категорија:

Табела 2

	2007.	2008.
чланарина	19.010.190,00	20.384.879,00
резервације, казне	1.328.731,00	1.682.073,80
Интернет, фотокопирање, кафетерија	648.780,00	757.952,00
добровољни трансфери од физичких и правних лица	1.875.000,00	1.309.101,00
остало	1.738.973,00	2.809.649,17
укупно	24.601.674,00	26.943.654,97

Укупни сопствени приходи за 2008. увећани су за 9,5% у односу на 2007, док је повећање у 2007. у односу на 2006. годину износило 2,5%.

Расходи

Расходи текућег пословања БГБ-а покривени су у 2008. години из градског буџета у висини од 90,5% и осталих извора 9,5%, за разлику од 2007. године, када је из градског буџета покривено 92,3% а из осталих извора 7,6%.

Текући расходи и примања износили су 285.616.196,86 динара, док су улагања у основна средства износила 65.126.196,86 динара.

У току 2008. године, у адаптацију и санацију 10 објеката уложено је 12.035.666,62, док је за опрему потрошено 9.045.316,58 динара.

Од укупних расхода у 2008. години, 54,83% утрошено је на плате, доприносе и друга давања запосленима, за разлику од 2007, када је тај издатак био 46,9%

укупног буџета. Просечна плата по запосленом порасла је за 11,25% у односу на 2007. док је тај пораст у 2007. у односу на 2006. годину био 10,03%.

Материјални трошкови пословања у 2008. години износили су 28.229.517,96 динара и повећани су за 5,7% у односу на претходну годину. Од тога – трошкови енергетских услуга повећани су за 11,5%, трошкови комуникација за 16%, а трошкови комуналних услуга за 4,4%.

Средства која се одвајају за набавку библиотечких јединица су у константном порасту у последњих 10 година, у просеку за 10-15% годишње. За набавку књига и часописа у последње две године је издвојено:

Табела 3

	2007.		2008.	
буџетска средства	50.287.901,11	86%	50.364.947,92	90%
сопствена средства	8.084.770,63	14%	5.467.562,57	10%
укупно	58.372.671,74	100%	55.832.510,49	100%

Од укупних средстава остварених наплатом чланарине у 2008. години, 27% издвојено је за набавку библиотечких јединица, док је у 2007. ово издвајање износило 42,5%.

Финансијско пословање Библиотеке града Београда кретало се у оквирима планираног. Није долазило до значајнијих одступања, на пример, сопствени приходи већи су за 8,3% у односу на план.

Закључак

Планирање буџета Библиотеке града Београда се обавља у склопу припрема за планирање градског буџета. Оно подразумева стриктно придржавање упутстава која су у складу са буџетском политиком града и републике. Рок за достављање плана финансијског пословања Библиотеке обично је око 1. јула сваке године. План се даље у градској администрацији усклађује са буџетом града и, након његовог усвајања, стижу се услови за реализацију почетком наредне године. Претходних година није у потпуности било јасно шта је тачно обухваћено усвојеним буџетом града, односно који послови предвиђени планом рада БГБ-а ће бити у потпуности реализовани. Међутим, почетком 2009. године, од стране оснивача, јасно је исказан план реализације планираних средстава до краја 2009. године, из којег се прецизно види колико средстава је планирано на којој позицији према економској класификацији. Овим планом нису обухваћене све ставке које је Библиотека планирала, тако да ће неки послови морати да се пренесу у план за идућу годину. Усвојен је и план реализације јавних набавки,

тако да Библиотека има довољно времена да планира неопходне активности. На овај начин, стичу се услови да планирање пословања Библиотеке у 2010. години буде што реалније и прецизније исказано, имајући у виду планиране активности и за њих средства одвојена у буџету. Програм рада Библиотеке и Финансијски план за 2010. годину могу у потпуности бити усклађени до почетка јула текуће године, што значи да БГБ мирно може дочекати јесен и пројектовање градског буџета за наредну годину.

Додатак

Европске библиотеке, као један од кључних показатеља пословања, јавности исказују податак колико сваког грађанина годишње кошта постојање библиотеке. Ево неких интересантних поређења:

Град	Годишњи издатак за библиотеку по глави становника у €
Београд	2,82
Праг	7,54
Задар	10,50
Загреб	18,16
Хелсинки	50,50

Ако бисмо и овде применили изреку „колико пара – толико музике“, врло брзо бисмо дошли до закључка зашто ниво развијености јавних библиотека у Србији заостаје за сличнима у Европи.

Порески обвезник који је свестан постојања библиотеке и за њу наменски одваја део новца у буџету, с правом за узврат може очекивати одређену библиотечку услугу. Сигуран сам да више од 99% пореских обвезника у Србији не зна чак ни основне показатеље о финансирању јавних библиотека, односно колико њих саме кошта постојање и функционисање јавне библиотеке на њиховој територији. С тим у вези, не постоје ни њихова даља очекивања које ће то

услуге њима пружити јавна библиотека, већ се све своди на то да они користе услуге које им је библиотека понудила у условима у којима се налази.

У Србији није уобичајена пракса да буџетске установе, међу њима и библиотеке, јавно објављују финансијске извештаје и да на тај начин свима буду доступни подаци о средствима која се троше на рачун пореских обвезника.

А да ли се и са постојећим средствима може постићи боље искоришћење? Искрено верујем да је одговор ДА! Штедња, домаћинско пословање и пажљив однос свих према заједничкој имовини. Ево неколико примера:

- Пажљиво руковати библиотечким јединицама како би што дуже трајале.
- Водити рачуна да се не штампа све што се не мора, него да се користе електронске копије докумената.
- Једнострано одштампани листови могу се употребити за пробну штампу касније.
- Укључити опцију „Есо mode“ на штампачу и на тај начин штедети тонер.
- Оптимизовати број уређаја коришћењем мрежне опреме (штампача, фотокопир машина и слично).
- Рециклирати стару хартију, стакло, алуминијум, гвожђе, пластику.
- Штедети струју (замена постојећих сијалица штедљивим, водити рачуна код куповине опреме о томе ког је енергетског разреда, просторе оптимизовано грејати и хладити, заменити лошу столарију и поправити фасаду).
- Куповати „brand name“ рачунарску опрему са гарантом роком од најмање три године.
- Рационално трошити потрошни материјал и средства за хигијену.
- Користити возила са најнижом ценом експлоатације.
- Ограничити телефонске позиве. Максимално користити електронску пошту за комуникацију.

Abstract

This paper will show basic facts about Belgrade City Library financing in year 2007 and 2008, followed by structure of important incomes and expenditures.

Keywords:

Belgrade City Library, financing, public library, budget

ЛИТЕРАТУРА

1. *Annual report 2003*. Helsinki: Helsinki City Library, [2004].
2. *Gradska knjižnica Zadar = Zadar Public Library: 2006*. Zadar: Gradska knjižnica, 2007.
3. Библиотека града Београда. *Извештај о раду у 2007. години*. <http://bgb.rs> (преузето 12. 3. 2008)
4. Библиотека града Београда. *Извештај о раду у 2008. години*. <http://bgb.rs> (преузето 12. 3. 2008)
5. *2005 Annual Report: Municipal Library of Prague*. <http://www.mlp.cz/dokumenty/pdf/2006/VZ05eng.pdf> (преузето 14. 2. 2008)